

శ్రీ రస్తు

వేశ్యానైజ ప్రవర్తనతారావళి
చిత్తూజిల్లా నారాయణవనం
పురమునయుండు మ-రా-రా-శ్రీ
ముత్యాల రామాంజులు నాయుడు
తృతీయ కుమారుడగు
డాక్టర్ - పార్థసారథి నాయుడు
చేరచియింపబడి.

మ-రా-రా-శ్రీ-మద్గురువగు
శేతుపాకులగరంకవి-మునిరాజుగారిచే
గణితదోషములులేక పరిష్కరింపబడియె,
శారదాముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రించిప్రకటింపబడియె.

౧౮౯౩ - సం॥

డిశంబరు నెల ౧౬ తేది-శుక్రవారంత్రయోదశి

కృష్ణ స్వామి.

క ॥ లక్షణశాస్త్రములెరుగక । దాత్యాయణి కరుణ
వడసి తారావళిగా । నిత్యేపముగా జెప్పితి । సాక్షిగైకొ
మడిపరులం సద్గృహిరకై ॥   *   *   *

(౪)

కలు చల్లశేయగవలె సామిరేపు । తెల్లజరీబీరనల్లనిరవికె
లు । యిల్లుయెచ్చమునకుయేడుమాళ్లు ॥ గీ ॥ తెచ్చియి
చ్చితేని మెచ్చదనీపేరు । యనుచుబలుకువేశ్యలవనిలోన॥
వకుళ ॥ ౨॥

సీ ॥ నల్లకుక్కులయుచ్చ తెల్లపిచ్చుగపేగు అల్లసత్తును
జెముడు పుల్లనీళ్లు । నల్లపుష్పైతవేరు యిల్లాలిచెవిగుబిల్
జల్లులపొరిముష్టిపండ్లరసము । నల్లకుక్కుటపిచ్చునరయం
గమదికొన్ని యరుదైనవస్తువుల్ నమరగూర్చి । ఆదివార
మునాడు అర్థమరేయిలో మూషకోదరమున ముదితజే
ర్చి ॥ గీ ॥ పుటముబెట్టినూరి పొసగించివిడేమియ్యు । వే
ళ్ళనొందువేద వెత్తయైన ॥ వకుళ ॥ ౩॥

సీ ॥ సామిగానీవునా సరసకురమ్మని ప్రేమతోముద్దు
లుపెట్టిపెట్టి । కాయంబునీదిరా పాయంబునీదిరా న్యాయంబు
దప్పకు నన్నువిడకు । మోహనాకారనీ మోము
చూచినవేళ యెట్టిదోవిరహంబు పట్టలేను । నిమిషంబుని
నుదాసి నిర్వహింపగలేను తాకుచదీనడింమి తాళలేను॥

(౫)

గీ॥ యెనెడియన్యతలాల నాదరణములకు । సలరీద్రవ్య
బులిచ్చిచేడిరవనిజనులు॥వకుళ ౪

సీ॥ కాయంబుగానిన్ను కలకాలముసుబాయ కుండె
దననిపాలుకూడుముట్టి । మాయలచేవాని మందుమంత్ర
ములతో నింద్రియమొదలించి నిద్రబుచ్చి । వేరొక్కపురు
షుని వేట్కలనలరించి పండ్లిచ్చువానికి పంచచూపి । య
చ్చమిచ్చేవాని ముచ్చటలాలించి రూపాయచూపితే చాప
పరచి॥ గీ॥ కల్లువానినొక్క కంబడిపైజేర్చి । రత్నలమహి
మగరపు గాస్యముగను ॥ వకుళ ॥ ౫॥

సీ॥ పంచమజాతైన పలుగాకికొడుకైన మంచముప
రుపెత్తుమనుజుడైన । కుంటికురూపైన కూడొందు వా
డైన మానహీనుడైన మడ్డిడైన । కులహీనుడైనను గురు
ఘాతకుండైన బూదరియైనను చోరుడైన । కుష్టురోగైన
ను ముష్టేత్తువాడైన కట్టపుట్టములేని కఠిణుడైన ॥ గీ॥విత్త
మిచ్చువాని విశ్వమోహనునిగా । జూతుననుచువేళ్య జా
తి నాతి॥ వకుళ ॥ ౬॥

(౬)

సీ || యిల్లాని నేలని హీనని కిలనష్ట కష్టంబులండ్ల తత్త
 ష్టమెంతు | బుల్లతెగదినుటోకటి పిల్లలేనిది రెండు యిల్లు
 పేరణుగుటల్ వినుము మూడు | చుట్టపక్కములు తన్జూచి
 తిట్టుట కాల్లు నలుగురు నవ్వుటల్ నవని నైదు | తల్లితండ్రు
 లమది తగనొచ్చుటలు నారు తనువు కృశించుట తలపనేడు ||
 గీ || అత్తమామలదుఃఖబుల్ లరయ నెనిమి | దష్టకష్టం
 బుల వేశ్య లనుగతంబు || వకుళ || ౭ ||

సీ || వాకిలితెసుక వచ్చువారలకు నై నిచ్చెనగడెవలె ని
 లిచిచూచు | వచ్చినమచ్చికె హెచ్చినచూపుతో కృచ్చికా
 గిటచేర్చి కుస్తరించు | ముచ్చటలునుచూపుముద్దులకేకారు
 గిచ్చుకొక్కలగిలిగింతబెట్టు | కుచ్చితమతితోడ యిచ్చలు
 పుట్టించు పచ్చవిల్లుకొంప పంచచూపు || గీ || యిట్లువి
 రహాబ్ధి లోముంచి వెతలపెట్టి | కండ్లచూడని వెలయాం
 డ్రకలయతగునె || వకుళ || ౮ ||

సీ || వావివరసలులేని వర్తనగలవార కాంతలభోగం
 బు కంతగతము | చిత్తవృత్తివిషంబు చేష్టలుచిత్రముల్క

(2)

తైరగుణములుక పటబద్ధి చ్యామంబునహీనహీ నమ్మక
మనినాస్తే దాక్షిణ్యముహుళక్కి దయయుసున్న । దబ్బ
రలకు హెచ్చు తగువులకునుముచ్చు అలుకలుకులుకులు న
లవిగావు ॥ గీ ॥ యెన్నివిధములఱచిన యేహ్యమంచు
యంచవలయును గణింపలసంచు తెలిశి ॥ వకుళ ॥ ౯॥

సీ ॥ సు కరీదుసుగాల సుంతరాముండైన యింగితమె
రుగనిచుడిగైన । దళవాయిగంగడు దాసిరిమంగడు యెరి
కలంగ డేవాదివాడు । తురకదూడేకలదొమ్మరవాడైన
మాలరజికుడైన మంగలైన । కల్లునింపుగదాగి కసువూ
డ్చుఖలుడైన పల్లుదోమనిమడ్డి పాపియైన ॥ గీ ॥ యిట్టికద
హీనబులతోడ యింపుగాను । పొందివ్రవ్యమునాజికంచు
పొలతులహహా ॥ వకుళ ॥ ౧౦॥

సీ ॥ నరిశినతలకుబల్ నయమైనకప్పేళి కురులుకొప్పి
డిమలై సరులమ్మి । మ సలిమోముననూనె పసవుపూసి
యుగుంత దవడలకునుపెడెము దంచితురిమి । తెవులుచే
ప్రక్కలు తెగతిన్నయోనికి కరకతుమ్మాటచేకడిగియొత్తి

(౮)

వేళిభద్రముజేసి వింతచీరలుగట్టి కన్నవానిమోవిగదసిగ్రో
లి ॥ గీ ॥ తళుకుచెళుకులుచూపించిత త్తరమున । విత్తమా
ర్జించువేళ్యల విధములిట్లు ॥ వకుళ ॥ ౧౧॥

సీ ॥ తనతోడిసాటియా తరుణులులేరని ఆటపాటలన
హంకారియగుచు । కూటికున్నదటంచు కూర్చోనిలేవక
మోటుమాటలుకొన్ని మేటిపరచి । నోటపలుకచులోని తీ
టగోకుచుచెడ్డ నోటికంపునకగరు తేటపరచి । కుతినిపా
డమీద కుసుమశాల్వయుగప్పి రాణించుపైతిణీరవికెదా
డిగి ॥ గీ ॥ గానయిటువలసేతురు గడియకొక్క సొ
గసుచూపుచువిటులసొక్కించిరయ్య ॥ వకుళ ॥ ౧౨॥

సీ ॥ వత్తులైకుచములు వుర్రాగుచుండగా కంచుకంబు
నజేర్చికదియగట్టి । మరునిల్లుఎండినబరుగుకై వడినుండ జ
రిచీరచుంగులుజారగట్టి । కనుబొమల వెంట్రికల్ కాక
చేరాలిన కాటుకతోజాడ నీటుపరచి । వదలినదంతముల్

(౯)

నొనరంగబిగియించి కనుపడకుండ పైకప్పమర్చి ॥ గీ॥ బూ
టకముచేసి పురుషులబుద్ధిజెరచి । వలపుపుట్టింతు రహాహ
యీవనితలవని ॥ వకుళ ॥ ౧౩॥

సీ ॥ యెల్లమ్మకీప్రాద్దు హెచ్చుపొంగలిపూజ మల్లెమొ
గ్గలచీరమాకుతేర । కొల్లాపురమ్మకుపొద్దుదండంబులు న
ల్లమేకలుకడవకల్లుతేర । దండుమారెమ్మకుగండదీపమురే
పుపండినవడ్లన్నిపంపుమాకు । మంగళవారంబు మారెమ్మ
జాత్రెకును పొట్టేళ్లుమాటిని కట్టిపంపు ॥ గీ ॥ యిట్లుశ్రీ
వలపించిగొరిగించి హితవుబెంచి । చట్లుచేతికియిత్తురుశా
శ్వతముగ ॥ వకుళ ॥ ౧౪॥

సీ ॥ సకలాధాములునవ్వు ముఖముతోరాదీసి దను
చేసి తాపిలువకుండు । పిలువలేదనితోంటిప్రేమతోవచ్చిన
కన్నెత్తిచూచి సంకటముగలిగి । నీవెవ్వడవుమరి నీకువే
రేమిరా మాయంటికినిరాను మరిపనేమి । చిన్నలపైగడి
గి చీరలువుతకరా అస్సవస్త్రములిచ్చి యాదరింతు ॥ గీ

(౧౦)

యోనుచుబలుకంగపోవకాల్పాడకుండు । మందుమాయ
అనుహమలే మందునహాహ ॥ వకుళ ॥ ౧౧॥

సీ ॥ కోటివరాల్పిచ్చి మాటనిల్పినగాని కూటికేలేదని
గొనుగులాడు । నూటికివకటైన మాటనిల్కడలేక పా
టిగాపేరొక్క స్రక్కజేరు । మన్నఘనైనను మళిపాతక
ట్టించి యుశికొల్పియుండిన కనరుదీను । యిచ్చినవెస్క
తానింటిగులాముగా పంచనుండువటించు పలుకుచుండు ॥

గీ ॥ గానవేశ్యలభగమలు గాజెబొంద । లీదలేరైరిమును
ముట్ట పాదుడెలిసి ॥ వకుళ ॥ ౧౨॥

సీ ॥ యిండ్లు వాకిండ్లమి యిచ్చినదిగమింగి యేమి
చ్చినావని యెక్కిరించు । వెయ్యరులిచ్చినా వేడుకచూ
చేటి అయ్యలకద్దంటి నందకాడ । కుయ్యకిమొరబెట్టి చె
య్యెత్తిమొక్కిన పెయ్యెనముట్టకు పడవటంటి । కియ్య
నినీపల్కు లే ధారలనుచు కయ్యముమానితి కలయువే
ళ ॥ గీ ॥ ననెడువారంగనలమోహ మునమునింగి । దుః
ఖనరకంబులొత్తగలి చిక్కుబడిరి ॥ వకుళ ॥ ౧౩॥

(౧౧)

సీ || పెండ్లాలుకట్టిన పీతాంబరంబులు ముక్కరబుగ
డలు ముక్కపోగు | చీరలురవికేలు చిన్న పిల్లలసొమ్ముమా
న్యమత్ గ్రామముల్ మహిషములును | మామిడితోపులు
మరిసేటిభావులు గుగ్రముల్ గొర్రెలు గోగణంబు | ధనబా
క్కిశంబులు ధాన్యకణజంబులు కొల్లజేసిరివెర్రి గొర్రెల
గుచు || ౧ || యిన్నియునుదీసి మరలసేకున్నవాని | యిల్లు
వెడలంగ ద్రొబ్బించెరయ్యభువిని || వకుళ || ౧౦ ||

సీ || పొట్టకుశినలేక బట్టకట్టగలేక యున్న సంపదలెల్లా
నొప్పగించి | పట్టెమంచములమ్మి పాత్రసామానమ్మి క
ట్టచీరలురెట్టకడెమలరాత్రి | వట్టుకన్న యునిగ్ని ముట్టజె
ప్పిననైన మోదమందకనాని మోసపరచి ! ముష్టెత్తితెచ్చి
మ్ము మునుపటివలెరాకు కష్టబుభోచితే కడపకాటు || ౧ ||
ముట్టగాకుమంచ మోమటుశౌయంగ | నక్కవలెనుచి
క్కి-బిక్కరించు || వకుళ || ౧౧ ||

సీ || యుత్తుచేనంబలి దుత్తనాకీచయల్లు ఖరమెక్కమ

(౧౨)

క్కువ గలిగినట్లు । తలపాగకాలికి తాచుట్టు కొన్నట్లు
ఈతరాకేటిలో యీదినట్లు । తామ్రపాత్రలాదధి దాచి
పెట్టినయట్లు వోటికుండలో కూడువొండినట్లు । ఝడివాస
లోవుప్పు జమజేసుకున్నట్లు పుల్లైకంపైకంక్క పొర్లినట్లు॥
గి ॥ తెలియుమిటువలె వారకాంతలసుఖంబు ! తెలిసిమ
రచినచెడుదురు తెల్లముగను ॥ వకుళ ॥ ౨౦॥

సీ ॥ ఏటబడ్డునమాను ఎండినిల్చినయట్లు బల్గాలిలో
దూదిబరచినట్లు । గూదజారిన దానికొని తెచ్చుకున్నట్లు
క్షకుగంధంబుబూశినట్లు । మంటిగుర్రమునెక్కి మడుగు
లోదిగినట్లు తాచుపిల్లకుపాలు తాపినట్లు । మునగకొం
మనుపట్టి ముగ్గురూగినయట్లు శనిబాధగలశిరి జేరినట్లు॥
గి ॥ వారకాంతలసుఖములు వహ్నిసమము । వారిమాట
లువినవిన వశముగాదు ॥ వకుళ ॥ ౨౧॥

సీ ॥ ఉప్పుకారముపులుసు పుల్లగడ్డలుహసుపు వెచ్చమి
చ్చెడివశ్య వెంగడొకడు । అత్తరుపన్నీరు అగరుజవ్వా

(౧౩)

జిచ్చి గుత్తగావచ్చేటి కుజనుడొకడు । నత్తునాగరజుమి
కినాణ్యమానగలిచ్చు రచ్చలమారి వీరయ్యయొకడు । ప
ట్టుచీరెయురవికె పైతాణిపావడ రంగుగానిడుగు జరా
తియొకడు ॥ గి॥యిందరినిచాల సంతోషమొందజేసి । అం
దరితొద్రవ్యమూర్జింతు రతివలహహ ॥ వకుళ ॥ ౨౨॥

సీ ॥ మిద్దెపైపరుగులు అద్దములూరూవు నిద్దురలోమే
లునెలతపోందు । నీరుగట్టినమాట నీటినిగ్గులతేట దండ
కాటవిభాట తరుణిమాట । కుదురుగానిలువని కుండగూ
నిభుజంబు నదిలోనిమాన్యంబు నాతిహితవు । వుందిమి
తొత్తులమిన్కు వుసలివాడిడుపరువు బధీరుండువినుపా
టిపణతిచెల్మి ॥ గి ॥ గనుకనిటువంటి కరణలీగణికలంచు ।
వదిని నెరుంగంగలేకయూ మమతతగునె ॥ వకుళ ॥ ౨౩॥

సీ ॥ పేట్టులై వెలయాండ్ర వేడుకలకుమెచ్చి విట్టవీగు
చువెట్టిగాత్రైలైరి । మదనజనకునికాత్మ సదనమీశరక ప

(౧౪)

రగవేశ్యాశామ పఠనువైరి । వేదశాస్త్రాధికముల్వినప
హించకవ్యర్థ మంగవేశ్యలకునొంగి మ్రొక్కులిడిరి । దా
రాసుతాదుల దాయలగానెంచి కోరివేశ్యలపంచ జేర
కొనిరి ॥ గీ ॥ కువలయమునందు మానవకుచ్చితులకుఁ
ట్టిదుర్వారితలేలనా విధిలిఖించె ॥ వకుళ ॥ ౨౪॥

సీ॥ విషముష్టిచెటుకు వేట్కుతోనర్కరక్షీరముల్బో
ళిన చేరువిడునె । గొడ్డుగొడ్డుకుగడ్డి మడ్డికూ డిడినచో
దుడెత్తుపాలైన బడ్డకిమనె । పూసరక్షేత్రమందేగినబీజ
ముల్భాసిల్లి మొలచునేస్త్రబలముగను । కల్లుకుండనుకా
ళి గంగలోముంచిన వాసనవిడుచునే వసుధలోన ॥ గీ॥
గానవేశ్యల గుణములు గరళసమము । ముట్టరాదని స
ద్గుణుల్ముట్టరైరి ॥ వకుళ ॥ ౨౫॥

సీ । మంటిగోడకుసున్న మలచితీసినయెట్లు వీటిపైవె
న్నెలువెలసెనట్లు । పరుగెత్తిపిడుగును బట్టకొనిన యె

(౧౫)

ట్లు పొలికిసోవమ్ములుబెట్టి కులికినట్లు । మిండగానికేలంజ
మండమోసినయట్లు పెద్దలనిందించి ప్రబలనట్లు । రోత
మందరనిలచి రాయివేసినయెట్లు పాడుభావినజారిపడి
నయెట్లు ॥ గీ ॥ ఇట్టివిధమని వెలయాండ నెంచిపొందు ।
విడువజాలరు యేమని నుడువవలయు ॥ ౨౬ ॥

నీ ॥ కళ్యాణచల్లరా కంచాలుగడగరా కాళ్లువినకర
కడవనీళ్లుతేరా । మళికండలనుగడిగి మంచిసీళ్ళుతెచ్చి
పంచతన్నెలుఅలికి పడకలెత్తి । పడకీళ్లుపూడ్చరా పట్టె
మంచమలెయరా పన్నీరుగంధంబు పదిలెపరుచు । తం
మపడిగెలుగడిగి తాంబూలమనుగూచ్చితట్టలకమరించుత
డవులేక ॥ గీ ॥ యిట్టిపనులుజేయించి హింసపరిచి । సం
కజోలేలుయిచ్చిరి సతతమంగను ॥ ౨౭ ॥

నీ ॥ వెలయాండన్నహంబు కలలోననెంచక పలుమా
రుపెద్దలపంచజేరి । విష్ణురామంబాళ్ళ వినుతింపగాకొరి

(౧౬)

దుష్టులతోపొందు దూరమొంచి । వసుఖ్యానుభవమెంచి
మందితలవృత్తులుసీసతారావళిగజేసినట్టి । పార్థసారథిక
విభాషలలోపల తప్పులుతమియించిమెప్పుగాంచి॥గీ॥ఇహ
పరంబుల పుణ్యసతీగర్తులొసగి । బ్రోచుటకంటేవె కర్తవు
భువనవిసుత ॥ వకంశ ॥ ౨౮॥

వేశ్యానై జప్రవర్తనతారావళి,

స ౦ పూ ణ కా మః.

